

Oznámil som to hneď predsedovi slovenskej vlády Dr. Tisovi, ktorý prehlásil, že za týchto okolností pokračovať v jednaní nemožno.

O 5.25 hod. telefonicky oznámil som celý prípad na MZV, kde telefonát prevzal Dr. Moudrý. Žiadal som ho, aby o veci referoval okamžite vyslancovi Dr. Krnovi a oddeleniu VI/4⁴.

Zaznamenal:
Dr. Ciekler

AMZV ČR, ZÚ Budapešť 1938, kart. 10, f. 244, bez č. Kópia, strojopis.

¹ Vo fonograme Prezídia KÚ sa uvádza: „Dňa 19. 12. 1938 o 11.15 hod. ozvala sa smerom od kaštieľa v Slanci prudká strelba. Finančné orgány sa ihneď odobrali smerom, odkiaľ sa strelba ozývala. Bola však prekvapená silnou paľbou z pušiek, pištoľí a guľometov. Pri prestrelke bol finančný dozorca Hrdina zastrelený. Finančná stráž a četníctvo zo Slanca bolo nútené pred presilou ustúpiť. Maďari obsadili železničnú trať a celú obec Slanec a sú teraz usadení severne a severovýchodne od trate... Smerom zo Slanca bol dirigovaný aj pohotovostný četnícky oddiel. Na Slanec útočili „szabadesapatok“ a tiež regulárne maďarské vojsko.“ – AMZV ČR, ZÚ Budapešť 1938, kart. 10, f. 244, bez č.

Prezídium KÚ poslalo 21. 12. 1938 J. Ciekerovi túto správu: „Podľa zistenia prepadnutie previedli teroristi spolu s prapoemi regulárneho vojska v počte asi 400 mužov. Na mieste bolo zistené, že prepadnutie bolo dohodované medzi miestnymi obyvateľmi maďarskej národnosti a maďarským okupačným vojskom. Niektorí z miestnych občanov utiekli súčasne s ústupom teroristov s vojskom do Maďarska.“ – AMZV ČR, PrS, kart. 68, f. 9, Incidentsy – Slanec, č. 180 783.

² Pozri dok. č. 75, pozn. 1.

³ Krátko nato Prezídium KÚ oznámilo J. Ciekerovi zmenenú situáciu: „Podľa oznámenia posadkového veliteľstva v Trebišove ustúpilo maďarské vojsko o 17.45 hod. za obec Slanec a uvoľnilo celú železničnú trať od Slanca po Kuzmice a to po jednaní styčných dôstojníkov. Obec Slanec bola údajne tiež uvoľnená. O uvoľnení obcí Kuzmice, Silvás a Kalša nemá okresný úrad doposiaľ podrobnejšie správy. Šetrenie pokračuje.“ – AMZV ČR, ZÚ Budapešť 1938, kart. 10, f. 244, bez č.

⁴ K vojenskému incidentu pozri VA, Dokumenty II., s. 213, č. 175.

81

19. december 1938, 12.30 hod., Budapešť.

Telefonický odkaz legačného radcu česko-slovenského vyslanectva P. Fišu týkajúci sa povolenia slovenských orgánov odovzdať vianočné darčeky uväzneným maďarským teroristom v ilavě.

Záznam

Byl jsem právě požádán choti ministerského předsedy Imrédyho, aby bylo dovoleno v rámci vianoční akce „Ungarn für Ungarn“ zaslati vianoční dárky a tzv. Liebesgaben maďarským teroristům, kteří jsou uvězněni v Ilavě. Dr. Fiša odpověděl paní Imrédy, že vyslanectví samo nemůže rozhodnouti a že musí požádati v Praze o rozhodnutí. Dr. Fiša doporučuje, aby vzhledem k nynější atmosféře při jednání bylo žádosti paní Imrédy vyhověno a aby bylo rozhodnuto po dohovoru se slovenskou vládou v Bratislavě¹, kterou Dr. Fiša již vyrozuměl. Vyslanectví žádá odpověď dnes 19. 12. do večera.

Zaznamenal:
Dr. Tlusták

AMZV ČR, KV, kart. 46, f: Jednání s Maďarskem 1938, bez č., Kópia, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 87.

82

*16. – 20. december 1938, Budapešť.**Správa predsedu delimitačnej komisie Š. Janšáka o rokovaní s maďarskou delegáciou o zladení česko-slovenských a maďarských návrhov na vzájomnú výmenu obcí pri demarkačnej čiare.**Správa*

V poslednom zasadnutí komisie dňa 10. decembra 1938 podala slovenská delegácia návrh na výmenu niektorých obcí. Podrobnosti o tejto výmene uvedené sú v mojej poslednej správe¹. Medzi obcami, ktoré ponúkla slovenská delegácia Maďarom, nachodili sa tiež nemecké obce Vyšný a Nižný Medzev.

Medzitým stali sa dňa 11. decembra v Nižnom Medzeve udalosti, ktoré zapríčinili zdržanie prác delimitačnej komisie. Tento deň mal štátny tajomník Ing. Karmasin v Nižnom Medzeve politickú schôdzu, na ktorej prijalo ho obyvateľstvo, alebo aspoň časť obyvateľstva kameňmi a spoza blízkej maďarskej hranice bolo strieľané do zhromaždenia a niektoré osoby boli aj zranené².

Nemecké ministerstvo zahraničia v Berlíne, ba i sám minister Ribbentrop zaujímal sa o tieto udalosti a údajne zakročil aj v Budapešti. Predseda delimitačnej komisie slovenskej vlády rozhodol sa preto vyžiadať si ďalšie dispozície slovenskej vlády ohľadom výmeny Vyšného a Nižného Medzeva. Pri arbitrážnom rozsudku viedenskom Nemci odmietli dať Maďarom Vyšný a Nižný Medzev, ktorý títo požadovali. Keby tieto obce teraz slovenská vláda postúpila Maďarsku, mohol by z toho vzniknúť prípadný konflikt alebo aspoň nedorozumenie medzi Nemeckom a Česko-Slovenskom. Preto pokladal predseda slovenskej komisie za potrebné vyžiadať si od slovenskej vlády v tejto veci novú úpravu.

Všetci členovia vlády boli v dňoch 12. až 15. decembra mimo Bratislavu (boli v Prahe). Až 15. decembra sa vrátili. Tenže deň navštívil predseda slovenskej delegácie Ing. Janšák, spolu s generálom Viestom predsedu vlády Dr. Tisa, i štátneho tajomníka Karmasina. Stanovisko obidvoch bolo, najmä štátneho tajomníka Karmasina, aby obce Vyšný a Nižný Medzev zostali prítelené k Slovensku. Ako dôvod udával, že demonštrácie usporiadali v Medzeve maďaronské živly a pomadžarčení Nemci. My sme mu vysvetlili, že hospodárska situácia týchto obcí je veľmi ťažká, že svojou hospodárskou existenciou sú závislé od Maďarska, že všetky miestne organizácie a spolky podali slovenskej i maďarskej vláde žiadosť, aby boli pripojené k Maďarsku.³ Na to odpovedal štátny tajomník Karmasin, že hospodárska situácia všetkých obcí pozdĺž hranice najmä v Gemeri je podobne ťažká a že by z tohto titulu mohli všetky žiadať o pripojenie k Maďarsku. Preto zotrval na tom, aby Vyšný a Nižný Medzev neboli postúpené. Sľúbil súčasne, že sa spojí telefonicky s nemeckou vládou a že nám dá celkom určitú odpoveď. Tenže deň (15. decembra) večer asi o 7. hod. prišiel z Viedne tamojší poverenec nemeckej vlády Hammerschmied a mal v tejto záležitosti dlhší rozhovor s predsedom vlády Dr. Tisom. Nič určité a rozhodujúce však mu nepovedal, iba sľúbil, že sa bude informovať v zahraničnom úrade nemeckom (Aussenamt) a že mu zdeli stanovisko nemeckej vlády. Vzhľadom